

Riigikogu põhiseaduskomisjon
Lossi plats 1a
15165 Tallinn

Teie 11.03.2020

Meie 06.04.2020 nr 4/82

Arvamuse esitamine välismaalaste seaduse, tulumaksuseaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu 145 SE kohta

Lugupeetud Paul Puustusmaa!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja Eesti Tööandjate Keskliit pöörduvad Riigikogu põhiseaduskomisjoni poole seoses välismaalaste seaduse, tulumaksuseaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõuga 145 SE, mis tõkestab Eestis töötamise reeglite kuritarvitamist.

Toetame igati eelnõu eesmärki aidata vähendada välismaalaste Eestis töötamise regulatsioonide kuritarvitamist ning suunata välismaalasi ja nende tööandjaid õiguskaualekamale käitumisele.

Soovime tunnustada nii Siseministeeriumit kui ka Rahandusministeeriumit, et nad on võtnud eelnõu eelnevates menetlusetappides arvesse mitmeid meie ettepanekuid. Näiteks peame positiivseks, et eelnõust on jäänud välja punkt, mis pani Eesti ettevõtjale kohustuse tasuda välismaalasest renditöötaja töötasult tulumaksu, kui välismaa rendileandja ei ole maksu Eestis tasunud. Lisaks on arvesse võetud ettepanekut jätta eelnõust välja täpsustused selle kohta, millist isikut käsitatakse tööandja, kasutajaettevõtja või vastuvõtva üksusena. Siiski näeme eelnõus endiselt mitut probleemkohta, millele juhime järgnevalt tähelepanu.

1. Eelnõu § 1 punkt 1

Eelnõu § 1 punkt 1 on sõnastatud järgmiselt:

„1) paragrahvi 106 täiendatakse lõikega 19 järgmises sõnastuses:

(19) Eestis registreeritud ettevõtja on kasutajaettevõtja käesoleva seaduse tähenduses ja tal on käesolevas seaduses sätestatud kasutajaettevõtja õigused ja kohustused, kui ta võimaldab Eestis töötada välismaalasel:

- 1) kelle Eestis töötamine on seotud teise Schengeni konventsiooni liikmesriigis registreeritud ettevõtte asumisega Eestisse seoses teenuste osutamisega;*
- 2) kellel on nimetatud liikmesriigi pädeva asutuse antud viisa või elamisluba ja*
- 3) kellel on nimetatud liikmesriigis töötamise õigus.“*

Kuigi Siseministeerium on viidatud sätet muutnud pärast eelnõu esimest kooskõlastusringi, on see säte meie hinnangul endiselt problemaatiline ning tuleb eelnõust välja jätta järgmistel põhjustel:

- **Suureneb Eesti ettevõtja halduskoormus.**

Viidatud säte suurendab märkimisväärselt ausate Eesti ettevõtjate halduskoormust. Näiteks kui Eesti ettevõtja tellib Eestis asuva hoone lammutamise (teenuse osutamine) Läti ettevõtjalt, siis edaspidi peab Eesti ettevõtja alati Läti ettevõtjalt küsima, kas Läti ettevõtja saadab hoone lammutamiseks Eestisse kolmandate riikide kodanikke. Kui Läti ettevõtja saadab selliseid töötajaid Eestisse, siis on Eesti ettevõtja viidatud sätte alusel kasutajaettevõtja ning ta peab täitma välismaalaste seadusest tulenevaid kasutajaettevõtja kohustusi. Näiteks peab Eesti ettevõtja küsima Läti ettevõtjalt Eestisse lammutustöid tegema tulevate kolmandate riikide kodanike nimed, et Eesti ettevõtja saaks kontrollida, kas kolmandate riikide kodanikel on Eestis viibimiseks ja töötamiseks õiguslik alus. Isegi kui Läti ettevõtja annab teada, et ta ei kasuta Eestis lammutustöödeks kolmandate riikide kodanikke, peab Eesti ettevõtja kontrollima, kas see vastab ikka tõe. Hoone lammutamise puhul võib tööde teostamise tähtaeg olla näiteks kolm kuud ja sel juhul peaks Eesti ettevõtja pidevalt lammutusplatsil kontrollima, mis riigi kodanikud teostavad parasjagu hoone lammutustöid. Selline tegevus tekitab aga Eesti ettevõtjale ebaproportsionaalselt suure halduskoormuse.

- **Jääb ebaselgeks, keda loetakse kasutajaettevõtjaks.**

Kas viidatud säte kohaldub teenuse osutamise ahelas ainult esimesele Eesti ettevõtjale, kes välismaalasega kokku puutub või kõigile? Näiteks kui üks Eesti ettevõtja (tellija) tellib hoone lammutamise teiselt Eesti ettevõtjalt (töövõtja) ja töövõtja tellib lammutustööd omakorda Läti ettevõtjalt (alltöövõtja), kes kasutab Eestis lammutustöödeks Lätis elamisloa alusel viibivaid Ukraina kodanikke, kas siis loetakse kasutajaettevõtjaks üksnes töövõtjat või ka tellijat. Viidatud sätte grammatiline tõlgendamine viib tulemuseni, et nii tellija kui ka töövõtja on kasutajaettevõtjad. Kui kasutajaettevõtjaks loetakse kõiki teenuse osutamise ahelas osalevaid Eesti ettevõtjaid, siis toob see Eesti ettevõtjatele kaasa märgatava halduskoormuse, sest igalt teenuse osutajalt tuleb edaspidi küsida, kas ta kasutab teenuse osutamiseks teise liikmesriigi ettevõttes töötavat välismaalast.

- **Tekib ebavõrdne kohtlemine.**

Kui Eesti ettevõtja tellib hoone lammutamise Läti ettevõtjalt, kes kasutab teenuse osutamiseks kolmandate riikide kodanikke, siis tuleb Eesti ettevõtjal täita välismaalaste seadusest tulenevaid kohustusi. Kui Eesti ettevõtja tellib hoone lammutamise Eesti ettevõtjalt, kes kasutab lammutustöödeks Eestis elamisloa alusel viibivaid välismaalasi, siis ei loeta tellijat kasutajaettevõtjaks ja tal ei ole välismaalaste seadusest tulenevaid kohustusi.

- **Eesti ettevõtjal ei ole kasutajaettevõtja kohustusi, kui välismaalasel ei ole teises liikmesriigis töötamise või viibimise õigust.**

Kui Eesti ettevõtja tellib Läti ettevõtjalt hoone lammutamise ning Läti ettevõtja saadab Eestisse näiteks Ukraina kodanikud, kel ei ole Lätis viibimiseks viisat, elamisloa või Lätis töötamise õigust, siis sellisel juhul ei loeta Eesti ettevõtjat kasutajaettevõtjaks. Seega kui välismaalasel puudub õiguslik alus Lätis elamiseks ja töötamiseks, siis ei kohaldu kasutajaettevõtja kohustused ka Eesti

ettevõtjale ning see annab pahatahtlikele ettevõtjatele võimaluse uuest sättest mööda hiilida.

- **Jääb arusaamatuks, mis on viidatud sätte eesmärk.**

Kui eelnevates näidetes toodud Läti ettevõtja saadab Eestisse lammutustöid tegema Lätis elamisloa alusel viibivaid Ukraina kodanikke, siis on välismaalaste seaduse § 106 lg 17 alusel Läti ettevõtja kohustatud registreerima Ukraina kodanike töötamise Politsei- ja Piirivalveametis lühiajalise töötamisena. Välismaalaste seaduse § 107 lg 12 punkti 14 alusel ei pea Läti ettevõtja maksma Ukraina kodanikele Eestis lammutustööde tegemise eest Eesti keskmist palka. Seega on välistatud võimalus, et Läti ettevõtja eirab Eesti palgakriteeriumi nõuet. Kui Eesti ettevõtja juurde teenust osutama tulnud välismaalasel ei ole teises liikmesriigis viisat või elamisluba või töötamise õigust, siis ei loeta Eesti ettevõtjat kasutajaettevõtjaks ning sättest pole ka kasu. Sättest on kasu üksnes olukordades, kus teise liikmesriigi ettevõtja on unustanud või teadmatuses jätnud välismaalase lühiajalise töötamise registreerimata Politsei- ja Piirivalveametis ning kasutajaettevõtja saab siis seda teenuse osutajale meelde tuletada. Sellise meeldetuletusfunktsiooni jaoks ei peaks aga Eesti ettevõtjale ette nägema sunniraha ja rahatrahvi. Lisaks tuleb arvestada, et sellise meeldetuletusfunktsiooni täitmisega võib Eesti ettevõtjale kaasneda ebamõistlikult suur halduskoormus ning seda eriti olukorras, kus näiteks Läti ettevõtja ei ole Eesti ettevõtjale teada andnud, et plaanib teenuse osutamiseks Eestis kasutada välismaalasi.

Ettevõtjate esindusorganisatsioonide ettepanek:

Eelnevast tulenevalt teeme ettepaneku jätta eelnõust välja § 1 punkt 1. Sellisel juhul loetakse välismaalaste seaduses kasutajaettevõtjaks ettevõtjat, kes on kasutajaettevõtja töölepingu seaduse alusel.

2. Eelnõu § 1 punkt 4

Viidatud punkt on sõnastatud järgmiselt:

„4) paragrahvi 293 täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

(6) Tööandjal, kasutajaettevõtjal, vastuvõtval üksusel ja välismaalasel on kohustus tõendada, et välismaalase faktiline tegevus Eestis vastab Eestis töötamise õiguslikule alusele ja eesmärgile, kui välismaalane töötab Eestis muude tingimuste alusel kui Eestis töötamise üldisel alusel. Politsei- ja Piirivalveametil on tõendamiskoormus nende tõendite asjus, mida ta valdab.“

Jääb ebaselgeks, mida loetakse viidatud sättes töötamine muude tingimuste alusel kui Eestis töötamise üldisel alusel. Segadust suurendab veelgi seletuskiri. Nimelt on seletuskirjas (lk 8) toodud välja, et üldisel alusel töötamist loetakse töötamist välismaalaste seaduse § 106 ja § 176 alusel. Samas on seletuskirjas (lk 8) selgitatud, et regulatsioon ei rakendu ettevõtjatele ja välismaalastele igal juhul, vaid erandlikel juhtudel, kui välismaalane töötab Eestis VMS-is sätestatud soodustatud sätete alusel (nt hooajatöötajana, lähetatud töötajana jne, mille puhul ei rakendu palgakriteeriumi ja/või

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Töötukassa nõue). Siinkohal rõhutame, et näiteks hooajatöö registreerimine toimub välismaalaste seaduse § 106 alusel, mis justkui viitab töötamisele üldistel alustel.

Ettevõtjate esindusorganisatsioonide ettepanek:

Palume viidatud sättes õigusselguse tagamiseks võimalikult täpselt välja tuua, millistel juhtudel kohaldatakse seda sätet.

Loodame, et peate võimalikuks ettevõtjate esindusorganisatsioonide ettepanekuid arvesse võtta. Oleme valmis neid ettepanekuid komisjonile ka lähemalt selgitama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor
Arto Aas, Eesti Tööandjate Keskliidu tegevjuht

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070